

Nagy László Kajári Gyuláról*

Kedves Közönség, Barátaink! Csodálatos akaratot látunk itt megnyilvánulni, a mélységből feltörő erőt, ami végül is igazi művésszé avat egy embert. Példás lenne figyelemmel kísérenünk a művész pályaszakaszait s a tények igazával bizonyítani, hogy miképpen győzi le az akarat a lehetetlent. De itt és most az ünnep perceiben elégedjünk meg az általános igazsággal: minél nehezebb az út, annál meghatóbb a diadal. Mielőtt azonban átadjuk magunkat a kiállítás hangulatának, tegyünk föl egy kérdést: miért döntött úgy a művész, hogy itt a szülőföldön rendezze meg első önálló kiállítását? A megtalált felelet bizonyára tanulságos lesz. Én azt gondolom, hogy ez a döntés törvényszerű. Induljunk ki abból a belső igényből, ami minden művészre érvényes, amit Ady Endre oly tökéletesen megfogalmazott: „Szeretném magam megmutatni / hogy látva lássanak / hogy látva lássanak.” Jelentik ezek a szavak azt is, hogy a művészi alkotás csak egy közösségben létezhet mint esztétikai tény, egyébként, bár objektíve létezik is, hatástalan és haszontalan. De a jelen esetben nem csupán erről van szó. Kajári Gyula ezen a tájon született, itt élte ifjúságának legérzékenyebb éveit — sanyarú sorsban, mostohaságban. Az ifjúkor élményei meghatározó indítékok a művészetben, és tudjuk, hogy az ábrándnak olyan hatalmas lökést adhatnak, akár a kilövőhely a mindenséget járó rakétának. Kajári ábrándja a szabadulás volt — ehhez kapcsolódott később egy tudatos program az emberi mostohaság leküzdésére, immár a sokmilliók közönség javára. Csak a hamuban sült pogácsa volt útravalója, mint a mesehősöknek. És hányféle sárkánnyal kellett megküzdenie a tudásért, hogy tehetsége kivirágozzon! Íme, elérkeztünk ide, hogy a főntebbi kérdésre is bátran válaszoljunk. A megbántott fiú nem akart sértődötten távolmaradni, de a szellem értékeivel visszatérni — fizetni a köért kenyérrel. Nemes emberi gesztus ez, de nem is tehet másképpen az ember, akit magasrendű cél vezérel. Kívánjunk neki egészséget a munkához, és további sikereket, hogy későbbi műveit szemlélve is megállapíthassuk: akarata nem változó, akarata változtató.

Elhangzott 1968. május 25-én a Veszprémi Vegyipari Egyetem aulájában Kajári Gyula grafikusművész kiállításának megnyitóján. A szöveget a költő távollétében Csohány Kálmán olvasta föl. Nagy László írását a Csohány Kálmánné tulajdonában levő — géppel írt, tollal javított — kéziratról közöljük. G. F.